

Asia: VN/24883/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sairausvakuutuksesta korvattavan taksimatkan enimmäishinnasta vuonna 2023

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sairausvakuutuksesta korvattavan taksimatkan enimmäishinnasta vuonna 2023. Nykyinen valtioneuvoston asetus (406/2021) on voimassa 31.12.2022 saakka. Sairausvakuutuksesta korvattavien taksimatkojen enimmäishinnat vuodelle 2023 pidettäisiin asetusluonnoksen mukaan samalla tasolla vuoden 2022 määräaikaisen korotuksen kanssa, sillä taksiliikenteen kustannustaso on pysynyt suunnilleen samana edellisen korotuksen jälkeen. STM:n mukaan kustannukset ovat yhä tavallista korkeammalla tasolla, minkä voidaan edelleen katsoa aiheuttavan riskin sille, että autoilijoiden ei olisi kannattavaa ajaa Kansaneläkelaitoksen (Kela) korvaamia matkoja, mikä puolestaan voisi vaarantaa vakuutettujen hoitoon pääsyn.

KKV antoi 12.5.2022 STM:lle lausunnon luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sairausvakuutuksesta korvattavan taksimatkan enimmäishinnasta vuonna 2022 annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta. Kyseisessä asetusluonnoksessa enimmäishintoja vuonna 2022 ehdotettiin korotettavaksi 5,8 prosentilla polttoaineen hinnan nousuun liittyvän taksiliikenteen kustannusten nousun vuoksi. KKV suhtautui 12.5.2022 antamassaan lausunnossa varauksellisesti siihen, että esitetty noin kuuden prosentin korotus olisi ollut suuruutensa puolesta perusteltu. Polttoaineen hinta oli keväällä 2022 kohonnut äkisti, eikä tuolloin ollut selvää tulevaisuudenkuvaa siitä, että jäävätkö hinnat pysyvästi korkeammalle tasolle. Tällä hetkellä näyttää siltä, että kustannustaso on vakiintunut suunnilleen kevään 2022 tasolle, ja siten enimmäishintojen pitäminen korotetulla tasolla vaikuttaisi perustellulta. KKV:n näkemyksen mukaan korkean inflaation ja nopeasti muuttuvien energiahintojen tilanteessa kustannustasoa voi olla perusteltua tarkastella tiheämmin kuin kerran vuodessa. Toisaalta enimmäishintojen muutosten perustaminen hyvin lyhyen aikavälin kustannusheilahteluihin voi olla ongelmallista.

Muilta osin KKV toistaa edellä mainitussa lausunnossaan esiintuomia asioita. KKV suhtautuu edelleen varauksellisesti siihen, onko esitykselle sairausvakuutuslain mukaiset perusteet. Sairausvakuutuslain 4 luvun 7 a §:n mukaan enimmäishintojen tulee perustua kuljetuksesta aiheutuviin kustannuksiin siten, että siihen sisältyy kohtuullinen voitto. Kuten KKV on aiemmassa lausunnossaan todennut, vaikuttaa siltä, että aiemmin voimassa olleet, nykyistä matalammat enimmäishinnat voisivat mahdollistaa kohtuullisen tuoton, vaikka huomioitaisiin noin kuuden prosentin kustannustason nousu, sillä vuonna 2021 kaikilla alueilla tarjottiin vähintään 14 prosenttia silloisia enimmäishintoja alhaisempia Kela-kyytien hintoja. KKV katsoo, ettei STM ole edelleenkään esittänyt selvitystä, jonka mukaan esitettyä alhaisemmat enimmäishinnat eivät mahdollistaisi Kela-kyytien tarjoamista kohtuullisella voitolla.

STM ei myöskään ole esittänyt selvitystä siitä, miten Kela-kyytien aiempi hintataso johtaisi Kela-kyytien tarjonnan vähenemiseen tai miten enimmäishintojen muutos vaikuttaisi kyytien tarjontaan. Esitettyä enimmäishintojen tasoa perustellaan asetusluonnoksen perustelumuiotiossa osaltaan sillä, että kohonneet kustannukset muodostavat riskin sille, ettei autoilijoiden olisi kannattavaa ajaa Kansaneläkelaitoksen korvaamia matkoja, mikä puolestaan voisi vaarantaa vakuutettujen hoitoon pääsyn.

KKV kiinnittää STM:n huomiota siihen, että vaikka enimmäishintojen korotuksen myötä välityskeskuksille maksettavat korvaukset ovat kasvaneet, niin sillä ei välttämättä ole lainkaan vaikutusta autoilijoille maksettaviin korvauksiin. Jos enimmäishintojen korotuksella ei ole ollut vaikutusta autoilijoille maksettaviin korvauksiin, ei sillä todennäköisesti ole ollut lainkaan vaikutusta autoilijoiden kannustimiin ajaa Kela-kyytejä eikä siten myöskään vakuutettujen hoitoon pääsyä turvaavaa vaikutusta. Enimmäishintamuutosten käytännön vaikutukset riippuvat siitä, millaisia sopimuksia autoilijat ja välityskeskukset ovat tehneet. Pahimmassa tapauksessa enimmäishintojen korotus on siirtynyt ja siirtyy edelleen suoraan välityskeskusten katteisiin. KKV:n näkemyksen mukaan STM:n tulisi selvittää, onko keväällä 2022 toteutetulla enimmäishintojen muutoksella ollut vaikutusta autoilijoille maksettuihin korvauksiin ja onko sillä sitä kautta voinut olla vaikutusta taksien saatavuuteen ja vakuutettujen hoitoon pääsyn varmistamiseen, joka oli muutoksen tavoitteena.

Lisäksi KKV kiinnittää huomiota edellisen lausuntonsa tapaan enimmäishintojen korotuksen jakautumiseen eri maksuluokkien kesken. Edellisen enimmäishintojen muutoksen yhteydessä toteutettiin tasakorotus kaikkiin maksuluokkiin ja nyt lausunnoilla olevassa lausuntoluonnoksessa kyseiset tasakorotukset pidettäisiin voimassa. Taksiliikenteen kustannusten nousu ei kuitenkaan ole kohdistunut tasaisesti eri kustannustekijöihin, jolloin on vaarana, että kaikkiin maksuluokkiin tasaisesti kohdistuva korotus muuttaa autoilijoiden kannustimia tarjota erilaisia kyytejä sen mukaan, millaiset kustannustekijät painottuvat kyseisen kyydin tuottamisessa. KKV:n näkemyksen mukaan STM:n tulisi kiinnittää huomiota maksuluokkien keskinäisiin suhteisiin ja arvioida, onko nyt esitetyllä hintarakenteella ei-toivottuja vaikutuksia.

Karjalainen Joel
Kilpailu- ja kuluttajavirasto